

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	WJZ/2003/3967 (2611) r		1 april 2003
Onderwerp		Doorkiesnummer	
Initiatiefwetsvoorstel inzake sponsoring			

1. Het initiatiefwetsvoorstel inzake sponsoring en de argumentatie die de
initiatiefneemster daarvoor aandraagt

Op 16 september 2002 is door het kamerlid Dijkzma het initiatiefwetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet medezeggenschap onderwijs 1992 in verband met het stellen van regels omtrent sponsoring van scholen in het primair en voortgezet onderwijs aanhangig gemaakt (Kamerstukken II, 2001/02, 28 512, nrs. 1 t/m 3).

Voorgesteld wordt in genoemde wetten, naast de regels die daarin thans al voor sponsoring zijn opgenomen, nog meer regels te stellen omtrent sponsoring van scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Op dit moment zijn er gedragsregels inzake sponsoring in het primair en voortgezet onderwijs vastgelegd in het convenant sponsoring in het primair en voortgezet onderwijs zoals dit is ondertekend op 24 januari 2002. (Uitleg Gele katern 2002, nr. 9, blz. 12 e.v.). Contractspartijen hierbij waren enerzijds de Staat en anderzijds een aantal besturenorganisaties, landelijke organisaties voor ouders in het onderwijs, het Landelijk Actie Komitee Scholieren, de Vereniging voor het management in het Voortgezet Onderwijs, de Algemene Vereniging voor Schoolleiders, de Consumentenbond, de Vereniging VNO-NCW en de Groep Educatieve uitgeverijen. Dit convenant is de opvolger van het convenant sponsoring in het primair en voortgezet onderwijs uit 1997 (Uitleg Gele katern 1997, nr. 7 en 8, blz. 4 e.v.).

Aan het initiatiefwetsvoorstel liggen blijkens de memorie van toelichting in grote lijnen de volgende overwegingen ten grondslag:

- Het voorkomen van het gevaar van sluipende processen: sponsoring kan leiden tot ongewenste beïnvloeding van leerlingen door reclame-uitingen, vergoelijking van maatschappelijk minder gewenste producten door de

- bezwaren ervan als het ware af te kopen en beïnvloeding van de schoolcultuur en het onderwijsprogramma;
- Het onderwijs kan gaandeweg meer afhankelijk worden van de sponsors en dezen kunnen daardoor tegenprestaties gaan verlangen die het onderwijs meer en meer kleuren;
  - Het primaire proces moet voor 100 % door de overheid worden bekostigd en sponsoring moet hooguit worden toegestaan voor zaken die vallen buiten het reguliere onderwijsprogramma;
  - Op grond van de tussentijdse kwantitatieve evaluatie van het convenant 1997 valt er het nodige aan te merken op de naleving ervan;
  - Afspraken in een convenant zijn niet bij wet afdwingbaar.

Op basis van de hierboven genoemde gronden zijn voorschriften in het wetsvoorstel opgenomen. Kort gezegd komen zij neer op het volgende:

- Het wetsvoorstel beoogt geen onderscheid te maken tussen sponsorbijdragen en andere bijdragen van derden zoals donaties. In het convenant wordt dit onderscheid wel gemaakt;
- In het wetsvoorstel is opgenomen dat de schoolgids informatie dient te bevatten over de sponsor- en donatiebijdragen die in het voorgaande schooljaar door het bevoegd gezag zijn aanvaard, alsmede de wijze waarop deze bijdragen ten behoeve van de school zijn besteed;
- Bij AMVB kunnen voorschriften worden gegeven omtrent de wijze waarop het bevoegd gezag omgaat met bijdragen van derden. Een dergelijke AMVB wordt echter niet vastgesteld indien er een convenant is gesloten hierover. De vaststelling c.q. inwerkingtreding van de AMVB blijft achterwege zolang het convenant geldt. Het reeds afgesloten convenant inzake sponsoring in het onderwijs van 24 januari 2002 wordt als een dergelijk convenant aangemerkt; de bepalingen in het convenant die betrekking hebben op de wijze waarop schoolbesturen dienen om te gaan met bijdragen van derden (artt. 3 t/m 6) worden aangemerkt als regels voor openbaar onderwijs en voorwaarden voor bekostiging van het bijzonder onderwijs. Daarmee worden zij als het ware bij wet algemeen verbindend verklaard. Het toezicht op de naleving is daarmee opgedragen aan de inspectie.

2. Kanttekeningen van de zijde van de regering bij het initiatiefwetsvoorstel

Het voorstel geeft mij aanleiding tot het maken van de volgende kanttekeningen welke ik van belang acht voor de behandeling van het wetsvoorstel.

2.1. Algemeen

Over de inrichting van de wetgeving voor sponsoring in het onderwijs is al herhaalde malen in het parlement gesproken.

De wet die het eerste deel van de thans reeds geldende wetgeving tot stand bracht, dateert van 6 november 1997 (Stb. 1997, 542). In de fase van de totstandkoming van die wet is uitgebreid stilgestaan bij de vraag tot hoever de overheidsvoorschriften zich zouden moeten uitstrekken. De regeling die werd getroffen hield in de medezeggenschap hierin een rol te geven. Besloten werd het ouder-/leerlingendeel van de medezeggenschapsraad een instemmingsbevoegdheid te geven ten aanzien van de aanvaarding door een bevoegd gezag van sponsorbijdragen.

De wet die het tweede deel van de thans reeds geldende wetgeving tot stand bracht, is de zogenoemde Kwaliteitswet van 18 juni 1998, Stb. 1998, 398. Bij die wet werd bepaald dat het beleid dat een bevoegd gezag voert ten aanzien van sponsoring in zowel het

schoolplan als de schoolgids moet worden opgenomen. Verder werden het schoolplan en de schoolgids aan het instemmingsrecht van de medezeggenschapsraad onderworpen, zodat daarmee ook het beleid dat een bevoegd gezag voert ten aanzien van sponsoring aan het instemmingsrecht van de medezeggenschapsraad werd onderworpen.

Bij die laatste wetwijziging stond ook de vraag centraal of de materie van het toen al bestaande convenant over sponsoring uit 1997 al dan niet in de wet geïncorporeerd zou dienen te worden. Dit werd echter door de Tweede Kamer afgewezen (Kamerstukken II, 1997/98, 25 459, nr. 27 en Handelingen II, 17 maart 1998, TK61, blz. 61-4567 en 4568). Aldus is een wettelijke systematiek ontstaan waarbij in de wet essentiële waarborgen zijn geschapen voor een goed verloop van het aanvaarden van sponsorbijdragen door de scholen, maar de uiteindelijke detaillering aan het veld zelf wordt overgelaten. Het moet ook niet zo zijn, dat de overheid zich en detail met een dergelijke aangelegenheid moet bezighouden. Van de professionals in het veld mag worden verwacht, dat zij in de wettelijk gegarandeerde, immers via de Wet medezeggenschap onderwijs 1992 voorgeschreven, samenspraak tussen bevoegd gezag, personeel en ouders tot een verantwoord sponsorbeleid en een verantwoord omgaan met individuele sponsorbijdragen kunnen komen.

Deze toen al gekozen bestuurlijke positie van de rijksoverheid dient anno 2003 niet te worden gewijzigd. Alle inspanningen van de regering zijn er ten behoeve van het onderwijsveld immers op gericht om te komen tot deregulering van de overheidsvoorschriften en tot autonomievergroting in dat veld. Daar komt bij dat er ook inhoudelijk geen aanleiding is om tot verdere regelgeving van de zijde van de rijksoverheid over te gaan. Ik zal daarop in het hiernavolgende nader ingaan.

2.2. Niet naleving van het convenant?

Voor zover door de initiatiefneemster wordt gesteld, dat sprake is van niet-naleving van gestelde regels, is een nuancering op haar plaats. Dit betreft namelijk niet zozeer het convenant als wel de al bestaande wettelijke voorschriften. Uit de integrale evaluatie van het convenant uit 1997, die u bij brief van 22 november 2001 (Kamerstukken II, 2001/02, 28 000 VIII, nr. 26) is aangeboden, is immers gebleken dat van een mogelijke onwil tot naleving van de in het convenant vastgestelde gedragsregels geen sprake is. Daarentegen bleek wél, overigens eveneens zonder dat van onwil bleek, de naleving van de wettelijke voorschriften niet altijd voldoende (Kamerstukken II, 2001/02, 28 000 VIII, nr. 140). Door de toenmalige staatssecretaris is bij het nieuwe convenant 2002 naar aanleiding van vragen van verschillende fracties hieromtrent vervolgens erkend dat de naleving van de bestaande wetgeving moest worden verbeterd. Toegezegd werd daarbij reeds dat in overleg met de inspectie zal worden gezien hoe die naleving zo snel mogelijk kan worden verbeterd (verslag van een schriftelijk overleg, vastgesteld 16 juli 2002, Kamerstukken II, 2001/02, 28 000 VIII, nr. 140, p. 12). Dat heeft erin geresulteerd, dat door de inspectie van het onderwijs extra zal worden toegezien op de naleving van de wettelijke voorschriften met betrekking tot sponsoring.

Verder zijn de convenantpartners een verplichting aangegaan om te komen tot een gezamenlijke communicatiestrategie teneinde de naleving van de wettelijke voorschriften omtrent sponsoring en de informatievoorziening naar alle bij de school betrokken partijen toe te verbeteren. De communicatiestrategie met het bijbehorende basisdocument zijn op 20 januari jl. aan u toegezonden (Kamerstukken II, 2002/03, 28 600 VIII, nr. 113). Verwacht mag worden dat met dit informatie-offensief de bekendheid van het onderwijsveld met de wetgeving, alsook het convenant aanzienlijk zal verbeteren.

2.3. Donaties

Een afzonderlijke beschouwing vergen de donaties.

In artikel 1 van het convenant wordt sponsoring gedefinieerd als geldelijke en/of materiële bijdragen, niet gebaseerd op de onderwijswetgeving en niet zijnde ouder-/leerlingbijdragen, indien het bevoegd gezag daarbij, al dan niet uit eigener beweging, in welke vorm dan ook verplichtingen op zich neemt waarmee de leerlingen in schoolverband worden geconfronteerd. Donaties en giften vallen dus niet onder het begrip sponsoring aangezien er in dat geval geen sprake is van een tegenprestatie. De convenantpartners hebben er bewust voor gekozen om donaties niet onder het bereik van het convenant te brengen. De vaststelling of wijziging van de bestemming in hoofdlijnen van donaties vallen op grond van art. 7 sub c van de Wet medezeggenschap onderwijs 1992 (WMO 1992) echter wel onder de adviesbevoegdheid van de medezeggenschapsraad. Dit houdt overigens niet in dat voor elke donatie afzonderlijk advies aan de medezeggenschapsraad dient te worden gevraagd, hetgeen overigens ook te ver zou voeren. De adviesbevoegdheid ziet op het voor het waarborgen van de onderwijskwaliteit meest essentiële onderdeel, nl. waar de donatiemiddelen uiteindelijk aan zullen worden besteed. Mocht het bevoegd gezag het advies niet of niet geheel opvolgen waardoor de belangen van de school of de belangen van de raad ernstig worden geschaad dan kan de medezeggenschapsraad de commissie voor geschillen verzoeken kennis te nemen van dit geschil en een bindende uitspraak te doen omtrent het al dan niet in stand blijven van het besluit.

De inspectie houdt op grond van de Wet op het onderwijstoezicht controle op de naleving van het bepaalde in de WMO 1992. Indien wordt geconstateerd dat de wettelijke bepalingen van de WMO 1992 niet worden nageleefd kan op grond van artikel 34 van de WMO 1992 de vergoeding uit de openbare kas geheel of gedeeltelijk worden ingehouden.

Met het voorgaande en met de in gang gezette procedure omtrent de communicatiestrategie die de bekendheid met de WMO 1992 onder scholen dient te vergroten, is voldoende transparantie gewaarborgd. Verder dient ook niet te worden gegaan.

2.4. Informatie schoolgids

Via het wetsvoorstel wil de initiatiefneemster voorts regelen dat, daargelaten de ouderbijdragen en de op basis van de onderwijswetgeving ontvangen bekostiging, alle gelden en (on)roerende zaken die het bevoegd gezag in een schooljaar heeft ontvangen, alsmede de bestedingen daarvan, in de schoolgids voor het daaropvolgende schooljaar worden verantwoord.

Daarover het volgende.

De huidige situatie met betrekking tot sponsoring is dat op grond van artikel 12 lid 1 van de Wet op het primair onderwijs¹ het beleid omtrent sponsoring in het schoolplan dient te worden opgenomen. Verder dient ook de schoolgids op grond van artikel 13 lid 1 sub g van de Wet op het primair onderwijs informatie over de wijze waarop het bevoegd gezag omgaat met sponsoring te bevatten. Op grond artikel 6 van de WMO 1992 heeft de medezeggenschapsraad instemmingsrecht met betrekking tot de vaststelling en wijziging van het schoolplan alsmede met betrekking tot de vaststelling van de schoolgids en daarmee dus ook ten aanzien van het beleid omtrent de aanvaarding van sponsorgelden en de wijze waarop het bevoegd gezag met sponsorgelden omgaat.

---

¹ Waar in deze tekst wordt gesproken over artikelen uit de Wet op het primair onderwijs, wordt eveneens bedoeld op de vergelijkbare artikelen uit de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs.

Daarnaast heeft het ouder/leerlingendeel van de medezeggenschapsraad op grond van artikel 9, onderdeel e, van de WMO 1992 instemmingsrecht aangaande elk individueel besluit van het bevoegd gezag met betrekking tot aanvaarding van sponsorgelden.²

Voor de bestemming in hoofdlijnen (het bestedingenbeleid) van de sponsorgelden geldt voorts mutatis mutandis hetgeen hierboven inzake donaties is vermeld.

Samengevat heeft de medezeggenschapsraad aldus:

1. instemmingsrecht met betrekking tot het beleid omtrent de aanvaarding van sponsorgelden en de wijze waarop het bevoegd gezag omgaat met sponsorgelden;
2. wat betreft het ouder/leerlingendeel instemmingsrecht met betrekking tot de individuele aanvaarding van de sponsorgelden;
3. adviesrecht met betrekking tot het bestedingenbeleid omtrent sponsoring.

De vraag rijst dan waarom het, gegeven het voorgaande, nog nodig zou zijn om voor te schrijven dat achteraf in de schoolgids nogmaals verantwoording dient te worden afgelegd van alle ontvangsten en alle bestedingen, zoals in het wetsvoorstel wordt voorgesteld in artikel I, onderdeel B. Immers, de medezeggenschap heeft reeds ingestemd met het beleid omtrent de aanvaarding van sponsorgelden en de wijze waarop het bevoegd gezag omgaat met sponsorgelden en het ouder/leerlingendeel heeft reeds ingestemd met de individuele aanvaarding van de sponsorgelden. Daarnaast heeft de medezeggenschapsraad haar advies reeds uit kunnen brengen ten aanzien van het bestedingenbeleid omtrent sponsoring. Aan transparantie ten aanzien van het beleid, de aanvaarding en de besteding van sponsorgelden is op deze wijze in zeer ruime mate voldaan.

Zie voorts voor zover het donaties betreft datgene wat hierboven onder 2.3. werd opgemerkt.

Rest mij tot slot nog een opmerking van technische aard te maken. In de memorie van toelichting wordt in de artikelsgewijze toelichting op Artikel I, onderdeel C, in de laatste alinea gesproken over "Het reeds afgesloten convenant inzake sponsoring in het onderwijs van 24 januari 2002, wordt krachtens artikel V aangemerkt als convenant in de zin van artikel 13a, tweede lid (zie de toelichting op artikel V)". Er wordt verwezen naar artikel V terwijl artikel IV is bedoeld.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen,

(Maria J.A. van der Hoeven

---

² Hoewel het personeelsdeel van de medezeggenschapsraad eveneens adviesrecht en instemmingsrecht heeft ten aanzien van enkele zaken omtrent sponsoring is dit in deze tekst buiten beschouwing gelaten.